

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVII. Infidelitas, tresque ejus speies explicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tem cognoscentes, erubescunt ipsam confiteri & profiteri apud eos, quibus non est grata, dum ab ipsis aliquid expectant, vel metuunt, & generatim dum eam confiteri non audent, iis in circumstantiis, in quibus vel praesentibus displicerent, vel absentibus, quibus narrari metuunt ea quae dixerint. Audiunt igitur ipsi Spiritum sanctum, ejusmodi politicos, & Christi doctrinam erubescences hisce verbis deterrentem: *Ex Principibus multo crediderunt in eum (Christum), sed propter Phariseos non confitebantur, ut e Synagoga non eicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum, magis quam gloriam Dei. Ubi non dicit Spiritus sanctus, quod Principes isti Christum, vel Christi doctrinam persequerentur, vel illius sectatores irriderent; sed solum quod non confiterentur Christum, ne extra Synagogam fierent; ignominiam proinde, & forte alia nocumenta a Judaeis paterentur. Quo pacto declarat, ipsos gloriam hominum dilexisse, magis quam gloriam Dei.*

233 Et hinc perspicue intelligimus, posse nos erubescere Christum, vel doctrinam ipsius, per hoc solum quod vel Christum, vel doctrinam ipsius non confiteamur, iis in circumstantiis, in quibus eam confiteri debemus; tamen, caeteris paribus, id minus peccaminosum sit, quam negare Christum cognitum, vel scienter profiteri doctrinam Morali Evangelicae contrariam, vel doctrinam illam cum mundanis hominibus irridere, &c. Cum evidens sit quod eam profitentes propterea irridere, sit doctrinam ipsam Evangelicam, ipsumque adeo Christum irridere. Quibus irrisoribus soli illi applaudunt, vel consentiunt, qui gloriam hominum, vel divitias, aut honores magis diligunt, quam gloriam Dei.

234 Eos etiam redarguunt sancti Patres, qui similibus irrisoribus, vel exprobrationum metu, Evangelii doctrinam in praxim reducere verecundantur. Quia censent ipsos erubescere Christum. Verum quam multi hodie hoc faciunt! Quam multi ex mundano illo timore choreis, vel aliis conventibus periculosis interfunt, vanave ornamenta, interdum etiam christiano pudori parum convenientia assumunt! Quam multi verba liberiora, vel aequivoeca in materia castitatis proferunt, vel proferentibus arident, conscientiam reclamante, & monente, Christum exigere, ut ostendant similia sibi displicere! Quam multi ex eodem timore de rebus piis & spiritualibus loqui non audent, dum cum mundanis conversantur! Quam multi ea agere erubescunt, quae sciunt a Christo in Evangelio exigi, a solisque generosis Christianis praticari, ne cum ipsis explodantur. His adde quod Gregorius Magnus ait homil. 32. in Evang. *Si nomen Christi in tanta hodie gloria non esset, tot professores Christi Ecclesia non haberet...* de eo se quisque in-

roget, & in confessione Christi se veraciter probet, si non jam nomen ejus erubescit, si plena virtute mentis humanum pudorem subdidit. Certe enim persecutionis tempore erubescere poterant fideles, substantiis undari, de dignitatibus deijci, verberibus affligi, pacis autem tempore, quia haec a nostris persecutionibus desunt, est aliud unde ostendatur nobis. Veremur saepe a proximis despici, dedignamur injurias verbi tolerare. Si contingat iurgium fortasse cum proximo, erubescimus priores satisfacere: cor quippe carnale, dum hujus vita gloriam quirit, humilitatem respuit. Penitemus facta veritatis, & videamus quod jaceant nostra pravitate actiones.

Contra eundem mundanum timorem, quo Christum sequi propter mundanos erubescimus, pluribus invehitur S. Augustinus, variis locis admonens, meminisse nos debere, quod in fronte signum crucis acceperimus in Confirmatione, ut Christi crucem non erubesceremus, signanter dum explicat verba illa Psal. 30. *Perfecisti eis, qui sperant in te, in conspectu filiorum hominum.* Posteaquam enim dixit, quod exprobrationes & irrisiones generose pati debeant pii a malis, id est a Christianis, sed nomine, non vita, non moribus, sic prosequitur: *Non sine causa signum suum Christus in fronte nobis signavit, tanquam in sede pudoris, ne Christi opprobria Christianus erubescat.* Sermone quoque 161. explicans verba ista: *Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi: Noli (inquit) erubescere de cruce Christi; ideo in fronte, tanquam in sede pudoris, signum ipsum accepisti. Recole frontem tuam, ne linguam expavescas alienam.*

CAPUT XVII.

Infidelitas, tresque ejus species explicantur.

Infidelitas tripliciter accipitur, negative, 236
privative, & positive, seu contrarie. Infidelitas pure negativa, est nuda fidei carentia, in eo cui fides non est annuntiata, vel certe non sufficienter. Et ista non est peccatum, sed pena peccati, uti docet S. Thomas 2. 2. q. 20. a. 1. post August. tract. 89. & 91. in Joan. & q. 52. in Deuteron. Ubi dicit, quod si Christus neque venisset, neque locutus esset Judaeis, ipsi non haberent peccatum illud, quo non crediderunt in eum. Enimvero Joan. 15. Christus ipse dicit: *Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent;* merito proinde propositionem hanc Ecclesia condemnavit: *Infidelitas pure negativa, in his quibus Christus non est predicatus, peccatum est.*

Infidelitas privativa, est carentia fidei in 237
eo, qui vel fidem non vult audire, vel auditae, sufficienterque propositae, omittit assensum praestare, seu omittit credere, cum debet, tamen nec positive dissentiat, nec errorem fidei contrarium asserat. Et haec

sine dubio peccatum est. Qui enim voluntariè omittit credere, dum potest, & debet, sine dubio peccat; sicut & ille qui voluntariè negligit, vel non vult audire mysteria fidei, quæ scire, & credere debet.

238 Infidelitas positiva, seu contraria, est carentia fidei, in eo qui fidei sibi sufficienter propositæ dissentit, positivè utique negando aliquid ad fidem pertinens, vel errorem fidei contrarium asserendo. Et in hoc proprie perscitur ratio infidelitatis, ait S. Thomas loco citato. Talis enim fidem sibi sufficienter propositam contemnit, nolens intellectum submittere in obsequium illius. Unde est peccatum in genere suo, majus omnibus peccatis, quæ opponuntur virtutibus moralibus (tamen non majus iis quæ aliis virtutibus Theologicis opponuntur) quia homo per infidelitatem magis elongatur à Deo, quam per alia illa peccata, per quæ non tollitur fundamentum omnium bonorum, radixque omnis justificationis, ac totius vitæ christianæ, sicut tollitur per infidelitatem. Unde 2. 2. q. 162. a. 7. ad 3. addit, quòd sicut fides est prima virtutum; ita infidelitas est ultimum peccatorum, ad quod homo quandoque per alia peccata perducitur. Unde super illud Psalmi 136. „Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea,“ dicit Glossa quòd coactione vitiorum surrepit dissidentia. Et Apostolus dicit 1. Timoth. 1. quòd „quidam repellentes conscientiam bonam, circa fidem naufragaverunt.

239 Positivæ infidelitatis species tres assignat S. Doctor q. 10. a. 5. scilicet Paganismum, Judaismum, & hæresim, ad quam apostasia reducitur, sicut atheismus, & Mahometismus ad Paganismum. Rationem verò trium illarum specierum S. Doctor assignat, quia infidelis aut renititur fidei nondum susceptæ, & talis infidelitas est Paganorum sive Gentilium, aut renititur fidei christiana susceptæ, vel in figura, & sic est infidelitas Judæorum; vel in ipsa manifestatione veritatis, & sic est infidelitas hæreticorum. Ubi cum S. Doctor dicit, Judæum, & hæreticum reniti fidei susceptæ, per hoc non requirit, quòd Judæus, vel hæreticus aliquando veram fidem habuerit (cum fieri possit, quòd nunquam habuerit) sed quòd professus sit se eam recipere, vel in figura, vel in veritate.

240 Angelicæ isti doctrinæ, seu trium illarum specierum descriptioni tria opponunt Recentiores. 1.º quia prius suscepisse, vel non suscepisse fidem, impertinenter se habet ad enarratas infidelitatis species: sicut prius fuisse, vel non fuisse Paganum, Judæum, hæreticum, impertinenter se habet ad Catholicismum. 2.º quia post fidem susceptam alii transeunt ad Paganismum, alii ad Judaismum, alii ad hæresim. 3.º quia filii hæreticorum, ab infantia nutriti in hæresi, tamen nunquam susceperint fidem christianam, verè sunt hæretici hoc ipso quòd discredunt, non omnibus, sed aliquibus fidei

christianæ articulis, sufficienter propositis.

Sed istis argumentis non expugnatur angelica doctrina. Non primo argumento: quia Ecclesia in Paganos & Judæos potestatem non habet, habet autem in hæreticos. Non aliâ ratione, nisi quia fidem christianam se recipere professi sunt, saltem in baptismo. Ergo id professum esse, vel non esse, non habet se impertinenter ad hæresim.

Nec secundo argumento: quia qui post susceptum Christianismum, transeunt ad Paganismum, vel Judaismum, sunt quidem Paganus, vel Judæus ex parte termini ad quem; non ex parte termini à quo. Quia ex parte sunt hæretici, & ut tales correctioni Ecclesiæ subjecti.

Nec tertio argumento: quia filii illi hæreticorum ideò hæretici sunt, quia fidem christianam in baptismo confessi sunt.

Ideò excessit Loria 2. 2. q. 10. a. 5. cum non solum dixit, S. Thomam intelligi non posse in sensu, quem verba ipsius præ se ferunt; sed & hunc sensum indignum esse S. Thomam. Commodè enim S. Doctor species illas sic distinguit ex parte termini à quo. Tamen ex parte termini ad quem, non malè etiam dicatur, Paganismum esse; quando quis à fide christiana totaliter deficit, ita ut nullum illius articulum recipiat, tamquam à Deo revelatum; nec Christum agnoscat. Judaismum, quando sic recipit promissiones de Christo venturo, tamquam à Deo revelatas; ut non credat ipsum per Mariam Virginem jam advenisse. Hæresim, quando tenet, tamquam à Deo revelatum, jam venisse Christum; sed aliquibus fidei christianæ articulis sufficienter propositis discredat.

Varii etiam Recentiores S. Doctori contradicunt, in eo quòd Paganismum, Judaismum & hæresim assignet tamquam infidelitates specie diversas; cum tamen ipsi putent solum distingui penes magis & minus, quatenus opponuntur fidei; tamen non diffiteantur specie distingui, quatenus opponuntur religioni: quia scilicet quælibet ex dictis infidelitatibus vel involvit blasphemias specie diversas, vel ritus & ceremonias in genere moris specie diversas; Paganismus utique idololatriam; Judaismus Circumcisionem; hodie superstitionem; hæresis Calviniana v. g. usum Sacramenti invalidi, &c.

Sed valde probabilis est doctrina S. Thomæ, nimirum tres illas infidelitates specie distingui, etiam quatenus opponuntur fidei, ob speciales modos renitendi fidei. Siquidem Paganus renititur fidei, quam nunquam professus est; Judæus renititur fidei, quam professus est se recipere in figuris veteris Testamenti; hæreticus renititur fidei, quam professus est se recipere in veritate Evangelii. Quemadmodum ergo alia est specie fornicatio ejus qui castitatem est professus, alia ejus qui eam professus non est; sic alia

est species infidelitatis ejus qui renititur fidei, quam professus est se recipere; alia ejus qui nullo modo professus est se illam recipere.

Neque enim sola oppositio ad diversas specie virtutes, sed & diversi modi oppositionis ad unam eandemque virtutem inducunt malitias specie diversas, ut patet ex specifica diversitate plurium peccatorum eisdem virtuti charitatis oppositorum; sicut & oppositorum eidem virtuti religionis: non solum quando unum virtuti religionis opponitur per excessum, aliud per defectum; verum etiam quando utrumque ipsi opponitur vel per excessum, vel per defectum.

247 Quidquid tamen sit de specifica trium illarum infidelitatum diversitate, dum infidelis ad Sacramentum poenitentiae accedit; confiteri debet qualitatem infidelitatis, in qua fuit, videlicet an secutus fuerit Paganismum, an Judaismum, an haeresim. Et rursus, an haeresim Lutheranam, an Calvinianam, &c. Imò confiteri debet qualitatem errorum suorum in particulari, sicut & blasphemiarum, falsorumque rituum, &c. Tum quia in blasphemis, & ritibus illis reperiuntur malitiae contra religionem specie diversae, ut Adversarii fatentur. Tum quia in ipsismet infidelitatibus & erroribus continentur malitiae aliae aliis notabiliter graviores, si non specie differentes. Gravius namque contra fidem peccat haereticus, quam Judaeus, & Paganus, ob majora signa credibilitatis, ob quae major quoque est infidelitas Judaei, quam Pagani.

CAPUT XVIII.

Definitio haereseos, gravitas malitiae ipsius, & requisita ad formalem haeresim.

248 **H**Aeresis, supra num. 213. à S. Thoma descripta, est duplex, materialis, & formalis. Neque enim S. Doctor ibi descripsit haeresim formalem, sed abstrahentem à materiali & formali.

Haeresis materialis, est error contra fidem sine pertinacia in eo qui se Christianum profitetur. Haeresis formalis est error voluntarius & pertinax contra fidem, in eo qui se Christianum profitetur. Ita communiter Theologi, inde ad formalem haeresim quatuor merito requirentes.

249 Primum est error in intellectu contra fidem. Cum haeresis, utpote species infidelitatis positivae, sit actus contrarius fidei; quae cum sit actus intellectus certò verus, actus illi contrarius nequit non esse actus intellectus certò falsus, adeoque erroneus. Itaque verba, & quaelibet signa haeresim significantia, si in intellectu non sit error per illa significatus, coram Deo non faciunt haereticum; nec consummatè haereticus esset, qui crederet aliquid reverà credendum, putans Ecclesiam tenere contrarium, nisi

crederet Ecclesiam in ea re falli; adeoque nisi errorem de Ecclesiae fallibilitate haberet in intellectu. Nec dubius in fide foret haereticus, nisi formaliter, vel virtualiter negaret, fidei veritates esse certissimas.

Secundum ad haeresim requisitum est, quòd error qui est in intellectu, sit voluntarius. Quia voluntarium est de ratione peccati.

Tertium est, quòd error ille sit in eo qui se Christianum profitetur. Ut enim D. Ambrosius lib. 7. in Luc. ait, *nemo haereticorum Christi nomen negat*. Augustinus lib. 8. Trin. 31. *Haeretici sunt qui sub vocabulo christiano doctrina resistunt christiane*. Gregorius Magnus 20. Moral. 9. *Haeretici sub nomine Christi, contra Christum militant*. Potest tamen aliquis esse formaliter haereticus, qui non sit baptizatus (tamen si talis haereticus non sit ab Ecclesia punibilis, eò quòd Ecclesia in neminem judicium exerceat, qui non prius in ipsam per baptismi januam fuerit ingressus. Trid. sess. 14. c. 2.) cum sine baptismo possit reperiri voluntarius, & pertinax error contra fidem, in eo qui se Christianum profitetur, id est in eo qui credit Christum pro hominum salute & redemptione venisse.

Quartum requisitum est pertinacia, quam haeresi adeò essentialiter esse censet S. Thomas q. 8. de malo a. 1. ad 2. ut de ea dicat, quòd *sola facit haeticum*. Quòdque necessaria sit ad haeresim, ex ipsis etiam sacris Canonibus eruitur, nimirum ex can. *qui in Ecclesia* 24. q. 3. ubi sic: *Qui in Ecclesia morbidum aliquid, pravumque quid sapiunt, si correpti, ut sanum rectumque sapiant, resistunt contumaciter, suaque pestifera, & mortifera dogmata emendare nolunt, sed defendere persistunt, haeretici sunt*. Et can. *dixit Apostolus* 24. q. 3. *Qui sententiam suam, quamvis falsam, atque perversam, nullà pertinaci animositate defendunt ... corrigi parati, cum invenerint veritatem, nequaquam sunt inter haeticos deputandi*. Uterque canon desumptus est ex Augustino, qui epist. 16. addit, quòd *sine pertinacia errare quidem potero, sed haeticus non ero*. Nullus proinde paratus errorem relinquere, proposità sibi veritate, seu doctrinà Ecclesiae, est formaliter haeticus. Quia, ut S. Thomas ait 2. 2. q. 11. a. 2. ad 3. *non habet electionem contradicentem Ecclesiae doctrinae*. Formalis ergo haeticus non fuit D. Cyprianus, dum erravit circa valorem baptismi ab haeticis collati. Quia non erravit cum pertinacia, sed cum animi preparatione ad suscipiendam veritatem, si scivisset errorem suum esse contra Ecclesiae traditionem.

Pertinacia verò illa non consistit in eo, quòd errorem suum quis acriter, & mordicus defendat; sed in eo quòd sciens & volens repugnet Catholicae fidei, sibi sufficienter propositae, juxta illud Augustini lib. 4.